

El tema de la "frontera" ha esdevingut al llarg dels anys un dels aspectes més recurrents en tots els àmbits dels estudis de les ciències humanes i socials. Concepte i aplicació portats a debat continu, la "frontera" ha merescut centenars de llibres i estudis. Arribats al segle XXI, les reinterpretacions se solapen i s'introdueixen a voltes en camins manipulables sense per això extreure'n el perquè de la seva existència ni l'origen, ja que som lluny d'emprar l'afirmació "definitives" per a les "fronteres".

La "teoria de la frontera" és un dels aspectes que cal abordar una i altra vegada, però s'ha de fer tenint a l'abast un model d'aplicació vàlid i real. La frontera analitzada a partir de l'època moderna ho és per ser el moment en què és dibuixen i comencen a arrelar arreu d'Europa especialment. Els límits espaials i polítics esdevenen a partir dels segles XVI i XVII alguna cosa més que confins (tal com eren vists a l'època medieval) i se superposen amb les fronteres "socials", "humanes" i "religioses" que a voltes coexisteixen dins d'un mateix regne o territori polític. Per tant es tracta de veure i analitzar des d'àmbits diferents (polític, militar, econòmic, religió, artístic, geogràfic, etc.) la realitat de la frontera, vista o no com a tal, respectada o imaginada, transgredida o imposada -d'aquí el joc del títol "(a)frontera"-. La transformació de la frontera desitjada en frontera cicatritzada, l'esquinçament de modes de vida tradicionals per a desenvolupar la creació dels Estats moderns són elements fonamentals a fer emergir. Davant la frontera popular de "l'altre", la idea de distinció (elements físics, orals, visuals, naturals, arquitectònics, etc.) deixa de ser quelcom lògic per donar pas a la necessitat geopolítica i geoestratègica dels Estats que prenen forma a partir del segle XVII sobretot. La seva construcció sembla tant important com la utilització simbòlica d'aquesta, tant a l'era moderna com a la contemporània.

Objectius i interès:

Les Jornades (XIV Cicle de Conferències Manuscrits, Workshops i Col·loqui a Perpinyà) tenen com a principal objectiu redoblar esforços i demostrar l'interès general que existeix, tant a nivell acadèmic com social davant la qüestió de la "frontera" en l'època actual. L'origen de la proposta es troba al grup "Manuscrits. Revista d'Història Moderna", publicació especialitzada d'abast internacional, i que ha trobat la col·laboració en la seva organització d'un col·loqui paral·lel a Perpinyà per donar el tret de sortida a "l'any de la frontera" tenint en compte les dates simbòliques del 800è aniversari del Tractat de Corbeil (1258-2008), que fixava els límits septentrionals de Catalunya amb el regne de França, i el 350è aniversari del Tractat dels Pirineus (1659-2009), que integrava el Rosselló a França i desplaçava els límits estatals al Pirineu. Els objectius principals són doncs:

1.- A nivell europeu: contribuir a fixar una via clara, interdisciplinària i concisa, a inicis del segle XXI, dels termes de "frontera", "afrontera", "frontera múltiple" o, al contrari, esbrinar si encara existeix la necessitat de marcar-la com a tal a l'època moderna i temps conseqüents i de quina manera i/o interessos (i nivells socials i polítics) es va forjar, si és que va ser així. Cal, però, i d'aquí un dels objectius principals de les jornades, superar les velles idees preconcebudes i projectar, si s'escauen, nous termes que suscitin un consens internacional.

2.- A nivell català: fer el balanç i les previsions de la historiografia catalana sobre els estudis de la frontera i posar en contacte els historiadors, antropòlegs, geògrafs i altres especialistes catalans, sobretot els joves investigadors d'aquests temes, amb una problemàtica candent de la historiografia internacional. És el millor mètode per creuar els coneixements propis amb aquells que se segueixen arreu, agafant els resultats més rellevants i fent-los avançar conjuntament. És, també, tenint en compte la implicació de la historiografia catalana (en tots els seus àmbits d'investigació) amb aquest tema, la millor manera d'evitar una possible marginació i camí aïllat d'aquesta en relació a un debat historiogràfic internacional.

3.- A nivell temàtic: fer palès l'abast social, polític, humà i natural del procés conegut com construcció i fixació de la frontera –causes i objectius- i els seus veritables efectes generals posant-lo en connexió amb les línies temàtiques que coneixen més difusió en aquests moments a Catalunya i, en general, a tota Europa, així com amb àmbits més innovadors: història de la guerra, història política, etnocentrisme i antropologia de les fronteres, arquitectura, religiositat o art.

Coordinadors de les jornades:

Oscar Jané (UAB)

contacte: oscar.jane@uab.cat

Brígida Manera-Payrou (Aj. Perpinyà)

contacte: manera-payrou@mairie-perpignan.com

web: <http://fronteres.blogspot.com>